

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Заместник-министър на образованието и науката

ЗАПОВЕД

№ РД 09-4380/12.11.2021 г.

На основание чл. 13д, ал. 1 и ал. 2, т. 1 от Закона за професионалното образование и обучение, при спазване изискванията на чл. 66, ал. 1 и 2 от Административнопроцесуалния кодекс и във връзка с осигуряването на обучението по учебен предмет и Заповед № РД 09-1102/21.05.2021 г. на министъра на образованието и науката

УТВЪРЖДАВАМ

Учебна програма за специфична професионална подготовка по учебния предмет **учебна практика – плавателна**, дневна форма на обучение, за специалност код **5220104** „Електрообзавеждане на кораби“ от професия код **522010** „Електротехник“ от професионално направление код 522 „Електротехника и енергетика“ съгласно приложението.

X

МАРИЯ ГАЙДАРОВА
Зам.-министър на образованието и науката

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

У Ч Е Б Н А П Р О Г Р А М А
ЗА СПЕЦИФИЧНА ПРОФЕСИОНАЛНА ПОДГОТОВКА
ПО
УЧЕБЕН ПРЕДМЕТ
УЧЕБНА ПРАКТИКА – ПЛАВАТЕЛНА

Утвърдена със Заповед № РД 09-4380/12.11.2021 г.

ПРОФЕСИОНАЛНО	код 522	Електротехника и енергетика
НАПРАВЛЕНИЕ:		
ПРОФЕСИЯ:	код 522010	Електротехник
СПЕЦИАЛНОСТ:	код 5220104	Електрообзавеждане на кораби

София, 2021 година

I. ОБЩО ПРЕДСТАВЯНЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

Учебната програма е предназначена за професия код 522010 „Електротехник“, специалност код 5220104 „Електрообзавеждане на кораби“, в която по типовия учебен план се изучава учебният предмет **учебна практика – плавателна**.

Учебното съдържание е подбрано и структурирано съобразно целта на плавателната практика, чрез която учениците придобиват знания и умения за работа в реални условия на кораба, умения по монтаж, дефектовка и демонтаж на електрически машини, устройства и апарати, експлоатация и поддържане на корабното електрообзавеждане.

Учебното съдържание е подчинено на изискването учениците да разширяват и обогатяват знанията и уменията си, придобити от предметите от отрасловата и специфичната професионална подготовка, осъществени по време на плавателен стаж на кораба.

Формираните професионални компетенции по предмета са основа за провеждане на обучението по останалите предмети от отрасловата и специфичната професионална подготовка за **професия „Електротехник“ код 522010**.

II. ЦЕЛИ НА ОБУЧЕНИЕТО ПО УЧЕБНИЯ ПРЕДМЕТ

След завършване на обучението по предмета учениците трябва да притежават знания и умения за:

- практическото обучение и да придобият опит, необходим за превръщането им в компетентни корабни електротехници съгласно STCW Конвенция;
- да познава правилата и мерките за безопасност;
- техническите характеристики на кораба по време на провеждане на плавателния стаж;
- да познават корабното електрообзавеждане;
- експлоатацията и поддържането на корабното електрооборудване;
- да събере необходимата информация за попълване на дневника за регистриране на плавателната практика.

III. УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

1. Учебното съдържание в учебната програма е в съответствие с модел-курс 7.08 на ИМО. То е структурирано в раздели и теми. За всеки раздел в програмата е определен минимален брой учебни часове. Учителят разпределя броя учебни часове за нови знания, упражнения и оценяване при спазване изискванията за минимален брой часове по раздели.

2. Разликата между броя на учебните часове в учебния план и общия минимален брой, предвиден в учебната програма, определя резерва часове. Те се разпределят по теми в началото на учебната година от учителя.

3. Раздели и теми.

№	НАИМЕНОВАНИЕ НА РАЗДЕЛИТЕ	МИНИМАЛЕН БРОЙ ЧАСОВЕ
1.	Въведение. Технически инструктаж. Общотехническа подготовка	18
2.	Електрообзавеждане, електронна апаратура и системи за управление	108
3.	Управление на корабното електрозадвижване	108
4.	Автоматизирани корабни системи	72
5.	Експлоатация на кораба и грижа за лицата на борда	36
	ОБЩ БРОЙ ЧАСОВЕ:	342

РАЗДЕЛ I. ВЪВЕДЕНИЕ. ТЕХНИЧЕСКИ ИНСТРУКТАЖ. ОБЩОТЕХНИЧЕСКА ПОДГОТОВКА

1. Технически инструктаж

Общокорабен технически инструктаж. Охрана на труда, техника по безопасност и противопожарна охрана. Използване на противопожарни средства. Безопасно качване и слизане на кораба

Тема 2. Електроинструктаж

Физиологично действие на електрическия ток. Основни предпазни мероприятия за предотвратяване на злополуки от електрически ток. Оказване на първа помощ на пострадад

Тема 3. Технически данни на кораба

Описание и технически данни на кораба, размери, видове товари, разположение на надстройката. Запознаване с техническата документация

РАЗДЕЛ II. ЕЛЕКТРООБЗАВЕЖДАНЕ, ЕЛЕКТРОННА АПАРАТУРА И СИСТЕМИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ

Тема 1. Източници на светлина

Видове. Предназначение. Разположение. Експлоатация

Тема 2. Електрически нагревателни уреди

Видове. Предназначение. Разположение. Експлоатация

Тема 3. Аккумулятори

Видове. Предназначение. Разположение. Експлоатация

Тема 4. Електрически апарати

Видове. Предназначение. Разположение. Експлоатация

Тема 5. Трансформатори

Видове. Експлоатация

Тема 6. Двигатели за постоянен или променлив ток

Предназначение. Разположение. Експлоатация

Тема 7. Генератори за постоянен или променлив ток

Видове. Предназначение. Разположение. Подготовка за пускане, включване в паралел. Познаване на автоматичните защитни прекъсвачи

Тема 8. Корабни разпределителни устройства

Видове. Разположение. Експлоатация. Познаване и правилно отчитане на показанията на измервателните прибори

Тема 9. Електронна апаратура

Електронни елементи в схемите за управление. Откриване на повредени елементи и подмяна

РАЗДЕЛ III. УПРАВЛЕНИЕ НА КОРАБНОТО ЕЛЕКТРОЗАДВИЖВАНЕ

Тема 1. Корабни разпределителни устройства

Видове табла, разположение, експлоатация

Тема 2. Главно разпределително табло

Разположение на електрическите измервателни уреди и апарати, защитна апаратура, експлоатация

Тема 3. Аварийно разпределително табло

Разположение, защитна апаратура, експлоатация

Тема 4. Основна корабна електроцентрала

Разположение, елементи, експлоатация, планови и периодични прегледи

Тема 5. Паралелна работа на корабните генератори

Необходимост от включване в паралел, последователност на операциите, разтоварване и натоварване на генераторите

Тема 6. Аварийна електроцентрала

Разположение, предназначение и поддържане

Тема 7. Основни схеми за управление на електрозадвижването

Разчитане на принципи и монтажни схеми

Тема 8. Корабни електрозадвижвания

Запознаване със схемите на корабните електрозадвижвания. Наблюдение на работата на уредите за контрол. Основни предпазни мерки за безопасност

РАЗДЕЛ IV. АВТОМАТИЧНИ КОРАБНИ СИСТЕМИ

Тема 1. Автоматизирана корабна електроенергийна система

Схема на корабна електроенергийна система. Наблюдение на системите за автоматично стабилизиране на честотата и напрежението. Наблюдение на системите за автоматично разтоварване на натоварването. Наблюдение на дистанционно автоматично управление на дизел генератор

Тема 2. Системи за автоматична синхронизация на корабни синхронни генератори

Наблюдение на системите за автоматично управление

Тема 3. Автоматизация на корабоводенето

Наблюдение на системите за автоматично управление

Тема 4. Автоматизация на корабните системи

Наблюдение на автоматичното управление на осушителна и котелна уредба

Тема 5. Автоматизация на корабни устройства

Наблюдение на автоматичното управление на помпи, вентилатори и компресори

Тема 6. Системи за корабна сигнализация

Наблюдение на системите за сигнализация

РАЗДЕЛ V. ЕКСПЛОАТАЦИЯ НА КОРАБА И ГРИЖА ЗА ЛИЦАТА НА БОРДА

Тема 1. Процедури за безопасност преди започване на работа

Познаване на причините за възникване на токов удар и предпазни мерки, които трябва да се спазват за предотвратяване на токов удар

Тема 2. Предпазване, контрол и борба с пожари на борда

Работа със системите за откриване на дим и пожар. Намиране на противопожарното оборудване и евакуационните пътища и начина за задействане на аларми

Тема 3. Действия със спасителните средства

Упражнения по организирано напускане на кораба

Тема 4. Оказване на първа медицинска помощ

Спиране на кръвотечение, осигуряване на дишане и поставяне на ранените в подходящо положение

Тема 5. Предотвратяване замърсяването на морската среда

Изисквания на конвенцията MARPOL

Тема 6. Безопасно обработване, складиране и обезопасяване на запаси

Практики за безопасност. Поддържане на опасни, рисковани и вредни запаси

IV. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ УЧЕНОТО – ЗНАНИЯ, УМЕНИЯ И КОМПЕТЕНТНОСТИ

В края на обучението ученикът трябва да:

- знае изискванията за безопасност при работа с електрическите системи на борда на кораба;
- може да работи с техническа и работна документация;
- познава корабното електрообзавеждане;
- правилно да подбира елементи при ремонт на електрическите уредби;
- познава системите за автоматично управление, сигнализация и контрол;
- извършва безопасна поддръжка и ремонтни процедури;
- поддържа и възстановява състоянието на електрическото и електронното контролно оборудване;
- може да попълва дневника за регистриране на плавателната практика.

V. АВТОРСКИ КОЛЕКТИВ

1. Инж. Александрина Георгиева – Варненска морска гимназия „Св. Николай Чудотворец“, гр. Варна

2. Инж. Николина Недялова – Варненска морска гимназия „Св. Николай Чудотворец“, гр. Варна

VI. ЛИТЕРАТУРА

1. Масларов, Г. и колектив. Електрообзавеждане на кораба. Изд. Георги Бакалов, 1990.
2. Иванов, А. Електрообзавеждане на кораба – I и II част. Военно издателство, 1989.